

HMS-krav i Varden Entreprenør AS

01	02.06.2026	Dato og mindre opprettinger
Revisjon	Dato	Innhold

Innhold

Introduksjon	3
HMS-avvik og personskader	4
Ved brudd på HMS-kravene	5
1 Før oppstart av arbeid	6
2 Personlig Verneutstyr (PVU).....	8
3 Sikring av høyder.....	9
4 Trygg byggeplass.....	10
5 Risikofylte arbeider	12
6 Arbeidsbukker og gardintrapper	14
7 Stiger.....	17
8 Rullestillas og arbeidsplattformer.....	18
9 Systemstillas (fasadestillas) og byggeplassheis	19
10 Kjemikalier og farlige stoffer	21

Introduksjon

Omfang

Kravene gjelder for egne ansatte, underentreprenører, deres underentreprenører, kontraktsmedhjelpere og samarbeidspartnere.

Som hovedregel gjelder alle krav på alle Varden Entreprenørs (VE) byggeplasser. Eventuelle fravik gjøres etter dokumentert risikovurdering i hvert enkelt prosjekt.

Spesielle krav

Eventuelle HMS-krav stilt i kontrakt med byggherre som er videreført til VE og VEs underentreprenører har forrang foran krav i dette dokumentet. Ved konflikt mellom krav gjelder det strengeste kravet. Andre krav fra Byggherre kommer i tillegg til kravene i dette dokumentet.

Format

Krav er listet opp med bokstav og eventuelt underpunkt. Veiledning følger som tekst.

Ved HMS-avvik og personskader

1.1 HMS-avvik

- a. Alle har plikt til å melde fra om HMS-avvik.

1.2 Rapport om uønsket hendelse (RUH)

- a. RUH skal fylles ut ved ulykke, nesten-ulykke eller farlig forhold. Ulykke: En uønsket hendelse som resulterer i skade på personer, skade på materiell, skade på miljø, produksjonstap eller tap påført tredjepart.
- b. Melding skal fylles ut senest første arbeidsdag etter at hendelsen er kjent.

Formålet med rapportering og behandling av uønskede hendelser er finne de utløsende forhold som ligger til grunn for at ulykker inntreffer slik at tiltak kan settes inn der det er påkrevd for å hindre gjentakelse.

Alle fraværsskader og hendelser med stort skadepotensiale skal være gjenstand for granskning.

1.3 Ved personskade

- a. Alle personskader skal omgående varsles VE sin prosjektledelse.
- a. Skjema «Alternativ til sykemelding, info til behandlende lege» skal alltid leveres ut ved personskade.
- b. VE prosjektledelse skal informeres om at person skal til sjekk hos lege FØR vedkommende forlater byggeplass.

1.4 Varsling

Kritikkverdige forhold kan varsles her: www.varden-entreprenor.no/varsling/

Varsel vil gå til bedriftens varslingsgruppe.

Ved brudd på HMS-kravene

1.5 Muntlig advarsel

- Ved førstegangs brudd gis muntlig advarsel og informasjon om konsekvens av gjentatt brudd.
- Leder for vedkommende skal også få beskjed om advarselen.

1.6 Skriftlig advarsel

- Ved gjentatt brudd etter muntlige advarsel gis skriftlig advarsel.
- Ved *alvorlig* brudd gis skriftlig advarsel uten tidligere muntlig advarsel.
- Skriftlige advarsler sendes til arbeidsgiver for vedkommende og arkiveres av VE i prosjektet.

1.7 Bortvisning

- Ved gjentatt brudd etter skriftlig advarsel, eller ved *veldig alvorlig* brudd, bortvises personen resten av dagen og neste dag eller permanent i spesielle tilfeller. Veldig alvorlige brudd er handlinger som kan medføre fare for liv og helse i form av død eller varig kroppsskade på seg selv eller andre.

1.8 Sanksjonsmatrise

Eksempler på alvorlige og veldig alvorlige brudd på HMS-krav	Alvorlig	Veldig alvorlig
Ved <i>mistanke</i> om rusmisbruk.	X	
Ved å møte i ruspåvirket tilstand.		X
Urinerings på andre steder enn på designerte toaletter.	X	
Røyke inne i bygget.	X	
Manglende oppfølging/iverksettelse av tiltak besluttet i SJA.	X	
Gå under hengende last.	X	
Manglende bruk av følgemann ved anleggstrafikk i områder med tredjepart.	X	
Krysse andres sikringer/sperringer.	X	
Ved manglende avsperring av eget arbeidsområde (Rød/hvit sperrebånd/-kjetting) hvor nedfall av materialer og utstyr kan medføre alvorlig fare for andre.	X	
Gjentatt brudd på HMS-krav etter muntlig advarsel.	X	
Ved manglende bruk av personlig verneutstyr tilpasset arbeidsoppgaver med stort skadepotensiale.	X	
Ved nedkast av materialer fra stillas eller tak uten å forsikre seg om at ingen kan bli truffet (f.eks. ved bruk av en vakt eller hjelpemann). I veldig alvorlige tilfeller kan dette også føre til direkte bortvisning.	X	(X)
Anhuking med stropper som ikke skulle vært brukt, eller feil anhuking. I veldig alvorlige tilfeller kan dette også føre til direkte bortvisning.	X	(X)
Ved manglende bruk av personlig fallsikring hvor den kollektive sikringen ikke er på plass. Fallsikring er påbudt på steder over 1,5 meter som ikke er sikret på annen måte. I veldig alvorlige tilfeller kan dette også føre til direkte bortvisning.	X	(X)
Fjerne den kollektive fallsikringen uten å sette den tilbake.		X
<i>Listen er ikke uttømmende.</i>		

1.9 Terminering av kontrakt

Alvorlige eller gjentatte brudd på HMS/sikkerhetsbestemmelsene som ikke er rettet opp etter skriftlig varsel innen en rimelig frist fastsatt av VE, er å betrakte som vesentlig misligholdelse av kontraktsforpliktelsene.

1 Før oppstart av arbeid

1.1 HMSREG

- b. På prosjekter med krav til HMSREG skal UE og eventuell UUE være godkjent og mannskap lagt inn i mannskapslisten før oppstart av arbeid.

1.2 HMS-kort

- a. Alle som utfører renhold eller arbeid på bygge- og anleggsplasser, skal til enhver tid kunne fremvise gyldig HMS-kort.

Bekreftelse med QR-kode fra Arbeidstilsynet på at HMS-kort er innvilget aksepteres frem til HMS-kort mottas. Søknadsskjema o.l. aksepteres ikke som HMS-kort.

Bestilling og veiledning finnes her: <https://www.arbeidstilsynet.no/hms/hms-kort/>.

HMS-kort.

1.3 Inntakskontroll

- a. Alle som skal utføre arbeid skal ha gått igjennom *inntakskontroll* med VE på prosjektet før oppstart. Dette innebærer:
- Ha gjennomført VEs HMS-kurs før ankomst på byggeplassen.
 - Registrering og informasjon-/dokumentinnsamling på brakkeriggen.
 - Bekrefte at de har nødvendig verneutstyr (skal ha hakestropp, tilgjengelig hansker og øyevern)
 - Signere Personlig Sikkerhetsinstruks (PSI).

1.4 Kommunikasjon

- a. Minst én person i hvert arbeidslag skal kunne kommunisere på Engelsk, Norsk, Svensk eller Dansk.
- b. HMS, herunder samordning og behov for SJA, skal være et tema på morgenmøter når disse avholdes.

1.5 Krav til kompetanse

- a. *Utstyrsspesifikk* opplæring skal være gjennomført og kunne dokumenteres før bruk av utstyr som krever særlig forsiktighet ved bruk.

Veiledning rundt krav til- og hva som utgjør utstyrsspesifikk opplæring finnes her: [Krav til dokumentert, sertifisert og utstyrsspesifikk opplæring](#)

- b. *Sertifisert* opplæring skal være dokumentert før bruk av arbeidsutstyr som krever dette, typisk kraner og maskiner. [Krav til dokumentert, sertifisert og utstyrsspesifikk opplæring](#)
- c. Det er krav til kurs før bruk og håndtering av diisocyanat-holdige produkter.

Eksempler på kompetansebevis.

1.6 Adgangskontroll og tilstedeværelse

- a. Alle skal registrere seg inn ved ankomst og ut når de forlater byggeplassen i gjeldende adgangskontrollsystem.
- a. Ingen skal arbeide på byggeplassen alene.

1.7 Besøkende

Besøkende er typisk personer som har interesse av å besøke byggeplassen, men som ikke kan få HMS-kort eller som ikke har gjennomgått inntakskontroll på grunn av kortvarig besøk. Personer med HMS-kort skal følge normal prosedyre for registrering/inntakskontroll ved gjentakende besøk.

- a. VE skal informeres på forhånd om besøkende.
- b. En besøksvert skal ta imot de besøkende.
- c. Besøksverten skal manuelt skrive inn og ut besøkende som ikke har HMS-kort i prosjektets besøkslogg.
- d. Besøkende skal bruke personlig verneutstyr i henhold til gjeldende krav i prosjektet.
- e. Besøksverten skal alltid være i følge med de besøkende.
- f. Besøkende skal ikke utføre fysisk arbeid.

2 Personlig Verneutstyr (PVU)

2.1 Generelt

- a. Verneutstyr skal alltid være i forsvarlig stand, tilgjengelig, tilpasset arbeidet og brukes når det er nødvendig eller påkrevd.

2.2 Grunnleggende bekledning

- a. Hjelm skal alltid benyttes.
- b. Hakestropp skal brukes.

Bruk av hjelm skal følge produsentens anvisninger. Hjelmen må byttes ut hvis den er kraftig slitt eller synlig skadet. Utsettes hjelmen for et hardt støt, fall eller andre skader skal den byttes ut. KASK-hjelmer har en holdbarhet på inntil 10 år etter produksjonsdato.

- c. Synlighetstøy i klasse 2 i fluoriserende hovedfarge skal brukes på overkropp.

- d. Vernesko med spikertrampsåle og vernetupp skal alltid brukes. Verneklogger/vernetresko er forbudt.
- e. Øyevern tilpasset arbeidsoppgaven skal alltid være tilgjengelig og brukes når risikoen ved arbeidsoppgaven krever dette.
- f. Egnede hansker skal brukes når risikoen ved arbeidsoppgaven krever dette.
- g. Egnede hørselsvern skal være tilgjengelig under arbeidet og fortrinnsvis montert på hjelm. Disse skal brukes ved lydnivå over 80 dB (A).
- h. Det er ikke tillatt å jobbe i bar overkropp eller med kun refleksvest.

2.3 Ytterligere verneutstyr

- i. Åndedrettsvern skal brukes når risikoen ved arbeidsoppgaven krever dette.
- j. Hodelykt anbefales og skal brukes ved behov.
- k. For smittevern skal munnbind av type medisinsk 2R benyttes. Støvmaske skal ikke brukes som munnbind.

2.4 Forbud

- a. Hodetelefoner og hørselsvern med radio er ikke tillatt.
- b. Ørepropper med lyd skal kun brukes i ett øre og kun i områder uten anleggsmaskiner/trafikk.

3 Sikring av høyder

3.1 Kanter og høyder

- a. Fallhøyder over 1,5 m skal ha gjerde/rekkverk med knelist og sparkebord.
- b. Lavere høyder enn 1,5 m må vurderes per tilfelle og om nødvendig sikres eller markeres.

3.2 Åpninger og utsparinger

- a. Åpninger og utsparinger skal tilstrekkelig sikres umiddelbart mot fall og fallende gjenstander av den som lager åpningen/utsparingen.
- b. Tildekking skal dimensjoneres for å tåle tiltenkt belastning og sikres mot forskyvning.

NB: OSB-plater har ikke stor bæreevne og blir myk ved fukt.

- c. Tildekking av åpning/utsparing større enn 30 cm skal markeres med kjegle eller spraymerking.

Sjablong for markering av diverse farer.

Markering på utsparing.

3.3 Fallsikringsutstyr

- a. Kollektiv sikring (rekkverk, stillas eller lignende) skal brukes fremfor individuelt fallsikringssystem hvis det er mulig.
- b. Fallsikringsutstyr skal være sertifisert og i orden.
- c. Dokumentert opplæring i bruk av fallsikringssystem skal fremlegges før bruk.
- d. Før arbeid i sele skal bruker ha utarbeidet SJA og skriftlig redningsplan spesifikk for arbeidssituasjonen.

Traumestropper på sele er nødvendig i situasjoner der det er fare for at bruker blir hengende i påvente av redning.

4 Trygg byggeplass

4.1 Generelt

- a. Den som skaper et nytt risikobilde etter arbeid, skal ta grep for å sikre det.
- b. Ikke ta risikable snarveier.
- c. VE skal kontaktes dersom arbeidet ikke kan løses på en trygg måte.
- d. Farlige forhold skal sikres med en gang.
- e. Alle har plikt til å melde fra om HMS-avvik.
- f. Vær bevisst på hvilken sikkerhetskultur du er med på å skape.

4.2 Ryddighet og avfallshåndtering

- a. Det skal alltid være orden, og alle skal rydde etter eget arbeid.
- b. Alle skal følge prosjektets riggplan.
- c. Alle skal følge prosjektets krav til kildesortering.
- d. Avfall og materialer skal holdes adskilt fra tennkilder.
- e. Bruk svaber, ikke feiekost innendørs. Koster virvler opp støv som gir et dårlig innemiljø og legger seg i tekniske installasjoner.

4.3 Sikring av spisse/skarpe gjenstander

- a. Oppstikkende og utstikkende jern/stag o.l. skal sikres fortløpende.
- b. Armeringsbøyler og skjøtejern skal ha krok der dette er mulig.
- c. Skarpe kanter/deler på ventilasjonsrør skal sikres fortløpende.

4.4 Strøm

- a. Strømskap skal være låst der uvedkommende kan ha tilgang.
- b. Ved strømgjennomgang (f.eks. hånd til hånd) skal lege oppsøkes.
- c. Brennbare materialer skal ikke lagres tett på strømskap.
- d. Solcellepanel skal kun til- og frakobles av kyndig personell.

Husk at solcellepanel alltid er «på».

4.5 Sikker adkomst og ferdsel

- a. Gangsoner skal være ryddige og tilstrekkelig opplyst.

Faringsveier kan synligjøres med kombinasjon av kjegler, skilt, sperrebånd, pukk, gjerder og/eller spraymarkering på bakken. Det bør være tydelig for anleggsmaskiner hvor gangveien går og hvor den eventuelt krysser anleggsvei.

- b. Gangsoner skal være snøfrie, strødd, eller ha annen sklising ved behov.
- c. Anleggsmaskiner skal pipe/lage lyd ved rygging.
- d. Trapper skal være utstyrt med håndløper på minst en side.

4.6 Sikring av materialer

- a. Materialer må sikres forsvarlig mot velt/fall og vind.

Lagring av materialer på tak eller stillas medfører stor risiko dersom de ikke er tilstrekkelig sikret.

- b. Materialer må lagres på underlag som ikke kan kollapse eller ta skade av materialene.

Vær obs på at lagring av kompakte materialer som mørtel/sementsekker på stillas raskt overstiger vektgrenser dersom de lagres på et lite areal.

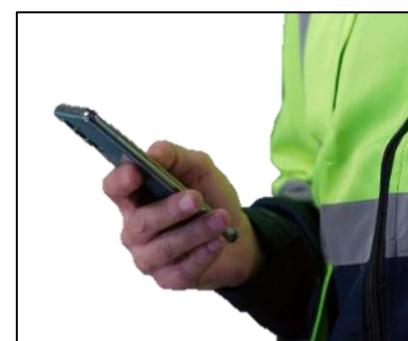
Fare for både nedfall av sekker og konstruksjonssvikt. 19 sekker á 25kg = 475kg!

4.7 Oppmerksomhet

- a. Vær bevisst på arbeidssituasjonen og omgivelsene.

Vær oppmerksom på at personer som er nye på byggeplass er spesielt utsatt for hendelser på grunn av lite erfaring.

- b. Ved bruk av mobil og håndholdte enheter skal du være oppmerksom på farer rundt deg og sørge for at bruken foregår i trygge omgivelser.
- c. Bruk av XR-, AR, etc. type briller skal risikovurderes i det enkelte prosjekt.

5 Risikofylte arbeider

5.1 Sikker jobb analyse (SJA)

- SJA skal gjennomføres før ukjente eller spesielt risikoutsatte arbeidsoppgaver.

5.2 Avsperring ved risikofylt arbeid

- Risikoutsatte områder skal alltid være avsperrert.
- Avsperrert område skal være skiltet med advarselsskilt med opphengt dato, navn og telefonnummer på ansvarlig for området.
- Sperringen skal fjernes når den ikke lenger har en hensikt.

5.3 Arbeidsutstyr/verktøy som krever særlig forsiktighet ved bruk.

- Bruker av utstyret er ansvarlig for at instruks, sikkerhetsbestemmelser og brukerveiledning blir fulgt.
- Arbeidsgiver er ansvarlig for at arbeidstaker har gjennomført dokumentert sikkerhetsopplæring og fått øvelse og instruksjon på det aktuelle arbeidsutstyret.

Eksempler på arbeidsutstyr som vanligvis krever særlig forsiktighet ved bruk:

• arbeidsutstyr for hengende last	• løfteredskap
• betongsager	• mobilt betongpumpeutstyr
• boltpistoler	• motordrevne høvler
• borerigger for bygg-/anleggs- og bergverksdrift	• peleutstyr
• bærbare kjedesager	• sirkelsager
• båndsager	• spikerpistoler
• dreiebenker for metall, tre med mer	• sveiseutstyr
• fresemaskiner	• vinsj og vinsjutstyr
• hengestillas	• personløftere
• høytrykkspyleutstyr	• vinkelslipere
• komprimatorer for avfall (stasjonære og på biler)	• masseforflytningsmaskiner med mindre effekt enn 15 kilowatt (20,4 hestekrefter)

Listen er ikke fullstendig.

[Krav til dokumentert, sertifisert og utstyrsspesifikk opplæring](#)

c. Eksempel:

Elektriske sager skal alltid være komplett inkl. sideanlegg, spaltekniv, kuppel og påskyver.

Veiledning: <https://www.arbeidstilsynet.no/risikofylt-arbeid/maskiner/bruk-av-bordsag/>

NB! Spaltekniv blir ofte fjernet.

5.4 Varme arbeider

- a. Skjema skal fylles ut før varme arbeider i nærheten av brennbare materialer, og rutinen i skjemaet skal følges. Utfylt skjema skal godkjennes av VE.

Skjema finnes under «Sjekkliste» i Dalux.

5.5 Kran og Løft

- a. Faste løftesoner skal fremgå av riggplan.
- b. Løftesoner skal sperres av og markeres.
- c. Anhuking og signalgiving skal kun utføres av personell med godkjent opplæring.
- d. Ved løfteoperasjoner skal det være visuell kontakt mellom kranfører og lastmottaker.
- e. Dersom det ikke er visuell kontakt mellom kranfører og lastmottaker, skal kamera og radiokommunikasjon brukes.
- f. Aldri gå under hengende last.

Aldri gå under hengende last.

6 Arbeidsbukker og gardintrapper

6.1 Generelt

- a. Alt arbeid på bukker, trappestiger og arbeidsplattformer skal tilfredsstille og ivareta alle krav i: [Forskrift om utførelse av arbeid kapittel 17. Arbeid i høyden](#), samt til enhver tid gjeldende lover og forskrifter.
- b. Arbeidsbukker og gardintrapper skal være merket med firmanavn.

6.2 Grunnleggende krav

- a. Produktene skal ha:
 - Avstiver i metall som skal kunne låses.
 - Sklisikre trinn.
 - Endeklosser i gummi eller annen sklisikring.
- b. Følgende produkter er forbudt:
 - Produkter fra hjemme- eller husholdningssortiment.
 - Produkter helt eller delvis av tre.
 - Produkter som kan brukes feil, f.eks. A-stige eller kombinasjonsstige.

Avstiver.

6.3 Krav til arbeidsbukker

- a. Minimum ståflate 600 x 300 mm.
- b. Skal ha trinn på begge sider om den ikke har stoppe-/støttebøyle.
- c. Maks ståhøyde 0,5 m.

6.4 Krav til gardintrapper/trappestiger

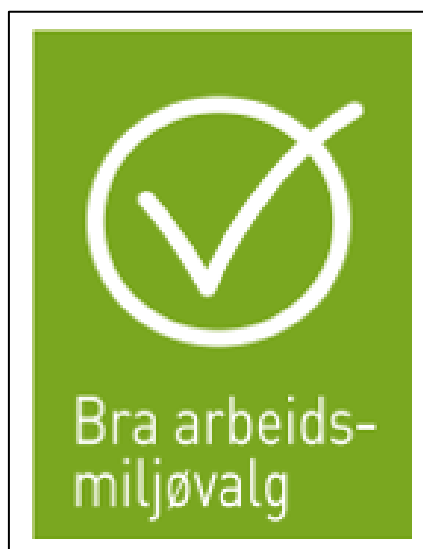
Høyde	Krav
Alle	• Ryddig, flatt og stødig underlag. • Sklisikring under ben. • Trinndybde 8 cm eller mer. • Makshøyde 30 cm mellom trinn.
1,25 – 2,0 m	• Stigefot/støtteben som ligger an mot gulv på ett av benparene.
2,0 - 3,15 m	• Stigefot/støtteben som ligger an mot gulv på begge benparene. • Gelender på minst tre sider og ryggsikring (lenke/stropp) skal benyttes.

Støtteben kreves for gardintrapper over 1,25m.

6.5 Merket «Bra arbeidsmiljøvalg»

- a. Alle arbeidsbukker og gardintrapper merket «Bra arbeidsmiljøvalg» er tillatt så lenge de har støtteben når de er over 1,25m.

Merket «Bra arbeidsmiljøvalg» indikerer godkjente produkter.

Se etter dette merket

Generelle krav til produktene

- Produktene skal oppfylle tekniske krav i relevante NS-EN standarder og / eller Produsentforskriften.
- Frittstående produkter skal kunne låses i utfelt posisjon.
- Trinn skal være sklisikre
- Produkter over 15 kg skal være utformet med hjul eller lignende for å unngå tunge løft.

OBS! Produkter av aluminium/glassfiber er typegodkjent for enklere el-arbeider. Ved arbeid med høyspenning i tavler, kreves særskilte rutiner og annet utstyr.

Bra arbeidsmiljøvalg - spesifikke krav per nivå

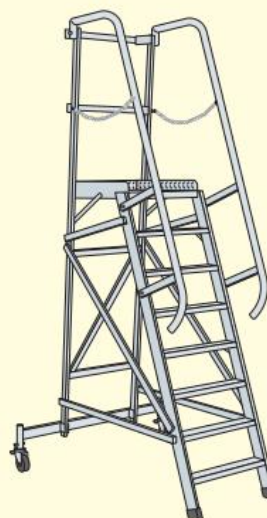
Nivå 1. < 0,5 m plattformshøyde. Arbeidsbukk

- Maksimumshøyde 2 trinn inkl ståplanet.
- Minimumsmålet på ståplanet skal være (b x d) 600x300 mm.
- Arbeidsbukken skal ha like mange trinn på begge sider om den ikke har en stopp-/støttebøyle.
- Høyden mellom trappetrinnet skal maksimum være 30 cm.
- Dybden på stigtrinet skal minimum være 5 cm.

Nivå 2. 0,5 m - 1,25 m plattformshøyde. Gardintrapp/trappetige

- "Stoppanvisning" på minst 3 sider.
- Minimumsmålet på ståplanet skal være (b x d) 300x250 mm.
- Høyden mellom trappetrinnet skal maksimum være 30 cm.
- Dybden på stigtrinet skal minimum være 5 cm.

Nivå 3. 1,25 m - 2 m plattformshøyde. Arbeidsplattform.

- Rekkverk på minst 3 sider.
- Minimumsmålet på ståplanet skal være (b x d) 400x400 mm.
- Høyden mellom trappetrinnet skal maksimum være 30 cm.
- Dybden på stigtrinet skal minimum være 5 cm.

Nivå 4. > 2 m plattformshøyde. Arbeidsplattform.

- Rekkverk på 3 sider pluss ryggskring.
- Minimumsmålet på ståplanet skal være (b x d) 400x400 mm.

6.6 Krav til bruk

- a. Velg riktig produkt ~~utstyr~~ som er dimensjonert for arbeidet
- b. I henhold til brukerveiledning
- c. Produkt/utstyr skal ha riktig oppstilling på sklisikkert og stabilt underlag
- d. Hold det ryddig rundt arbeidsområdet
- e. Hold deg fast og ha ansiktet vendt mot trinnene når man går opp eller ned.
- f. Ikke hopp ned fra produkt/utstyr.
- g. Produkter/utstyr med feil skal tas ut av bruk og evt. repareres.
- h. Bukker og trappestiger skal ikke brukes nærmere høydeforskjeller enn 3 m dersom ståhøyden er over 1 m. Rullestillas, personløfter, stillas, plassbygd platform med gjerder kan benyttes i disse tilfellene.

Bruk av gardintrapp nærme kant er forbudt.

7 Stiger

7.1 Begrensning i bruk

- a. Stiger skal kun benyttes til ankomst.
- b. Stige som benyttes til atkomst til tak, avsats eller lignende skal rage minst 1 meter over atkomstnivået, med mindre det er iverksatt andre tiltak slik at arbeidstakerne kan holde seg fast på en sikker måte. Når stige benyttes som atkomst, skal den alltid sikres i toppen.

Stiger kan unntaksvis brukes som arbeidsplattform ved utføring av arbeid i høyden, når det ikke vil være hensiktsmessig å bruke annet og sikrere arbeidsutstyr fordi risikoen er liten, og

- a) bruken av stigen er kortvarig, eller
- b) forholdene på arbeidsplassen ikke kan endres av arbeidsgiver

7.2 Bruk av stiger

- c. Stiger skal være merket med firmanavn.
- d. Det skal ikke brukes frittstående stiger som er høyere enn 6 meter. Frittstående kombistiger skal ikke brukes høyere enn 4 meter.
- e. Stiger skal oppstilles slik at de står stødig under bruk. Stiger skal hvile på et stabilt, bæredyktig og fast underlag slik at trinnene forblir vannrette under bruk.
- f. Stiger skal sikres mot utglidning, velting sidelengs eller bakover. Stiger skal, så langt det er praktisk mulig, festes i toppen eller sikres på annen måte. Fram til stigen er festet skal den holdes av en annen person.
- g. Stiger over 3m skal ha stigefot eller festes/sikres både i topp og bunn
- h. Stiger skal brukes slik at arbeidstakerne hele tiden har et sikkert grep og står støtt.
- i. Stiger og skyvestiger som er satt sammen av flere deler, skal brukes slik at de ulike delene ikke kan forskyves i forhold til hverandre.

8 Rullestillas og arbeidsplattformer

8.1 Krav til rullestillas og plassbygde arbeidsplattformer

Høyde	Krav	Illustrasjon
Alle	- Hjulene skal være låst under bruk - Rullestillas skal kontrolleres på vernerunder	
0 - 1 m	Ingen spesielle krav	
1 - 1,5 m	- Håndlist og knelist - To støtteben ved arbeid inntil vegg og fire støtteben ved frittstående stillas* *Støtteben kan fravikes på rullestillas bredere enn 120 cm.	
1,5 - 3,15 m	- Håndlist, knelist og sparkebord - Rullestillas over 2m skal ha grøntskilt og kontrolleres av brukeransvarlig minst annenhver uke. - To støtteben ved arbeid inntil vegg og fire støtteben ved frittstående stillas* *Støtteben kan fravikes på rullestillas bredere enn 120 cm.	

- Monteringsanvisning skal følges.
- Bygger av rullestillas over 2m skal ha dokumentert opplæring av 7,5 timer teori og 7,5 timers praksis.
- Stillaset skal være merket med firmanavn.

9 Systemstillas (fasadestillas) og byggeplassheis

9.1 Krav til utforming

- a. Det skal ikke være åpninger som er større enn 30 cm mellom stillaset og bygningen.
- b. Stillaset skal ha påmontert håndlist, knelist, fotlist og enderekkverk.
- c. Det skal ikke brukes trelemmer. Lemmer av plast, stål, aluminium eller komposittmaterialer skal benyttes.
- d. Trappeløpet skal være montert utenpå stillaset der dette er mulig.
- e. Det skal bygges skjerm eller på andre måter sikres over definerte ut/innganger til bygget der det er risiko for fallende gjenstander
- f. Stillas og byggeplassheiser i områder med innsyn eller ferdsel av tredjeperson (f.eks. gater) skal kles inn med duk/presenning/plater eller lignende slik at ikke gjenstander kan falle ut og ned.

Dette er spesielt viktig å kontrollere i forbindelse med inntransport av materialer via stillas/byggeplassheis.

9.2 Krav til bruk

- a. Stillaset skal ikke benyttes dersom det ikke henger grønt godkjenningsskilt ved trappeoppgangen.
- b. Personer som bruker stillaset som arbeidsplattform skal ha fått opplæring i bruken av det aktuelle stillaset.

Utfyllende informasjon: <https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-utforelse-av-arbeid/3/17/17-5/>

- c. Plattingene skal til enhver tid være ryddige.

9.3 Krav til jevnlig kontroll

- a. Stillas og byggeplassheiser skal kontrolleres av brukeransvarlig minst annenhver uke, etter ferier på mer enn 1 uke, og etter kraftig uvær.
- b. Stillas skal ha grøntskilt som skal oppdateres etter kontroll.

9.4 Krav til kvalifikasjoner

- a. Krav til opplæring ved montering/demontering, endring og kontroll for stillas med høyder:
- 2-5 m: 7,5 timer teori og 7,5 timers praksis
 - 5-9 m: 15 timer teori og 15 timers praksis
 - 9 m og høyere: 36 timer teori og 72 timers praksis
- b. NB: Byggeplassheiser er underlagt kravet om sakkyndig kontroll utført av sakkyndig virksomhet.

9.5 Belastningsgrenser

- a. Stillas og byggeplassheiser skal ikke belastes utover hva belastningsklassen tillater.
- b. Belastningsgrenser må sjekkes før innheising og mellomlagring av tunge materialer.

Belastningsklasser stillas:: Produsentforskriften [Produsentforskriften § 4-2. Belastningsklasser](#)

Klasse	Jevnt fordelt belastning	Konsentrert last på areal 0,5m x 0,5m	Last av én person på areal 20cm x 20cm	Last på delareal	
1	0.75 kN/m ² (75 kg/m ²)	1.5 kN/m ² (150 kg/m ²)	1 kN/m ² (100 kg/m ²)	Ikke tillatt	
2	1.5 kN/m ² (150 kg/m ²)	1.5 kN/m ² (150 kg/m ²)	1 kN/m ² (100 kg/m ²)	Ikke tillatt	
3	2 kN/m ² (200 kg/m ²)	1.5 kN/m ² (150 kg/m ²)	1 kN/m ² (100 kg/m ²)	Ikke tillatt	
4	3 kN/m ² (300 kg/m ²)	3 kN/m ² (300 kg/m ²)	1 kN/m ² (100 kg/m ²)	5 kN/m ² (500 kg/m ²)	0,4 A
5	4.5 kN/m ² (450 kg/m ²)	3 kN/m ² (300 kg/m ²)	1 kN/m ² (100 kg/m ²)	7.5 kN/m ² (750 kg/m ²)	0,4 A
6	6 kN/m ² (600 kg/m ²)	3 kN/m ² (300 kg/m ²)	1 kN/m ² (100 kg/m ²)	10 kN/m ² (1 000 kg/m ²)	0,5 A
A = arealet mellom to spirepar					

10 Kjemikalier og farlige stoffer

10.1 Generelt

- UE skal på forhånd registrere de produktene de planlegger å bruke på prosjektet i Cobuilder.
- VE skal fortløpende vurdere kjemikalier ettersom de legges inn i Cobuilder og om nødvendig be UE gjennomføre substitusjonsvurdering og/eller risikovurdering.
- Produkter på byggeplassen må stikkprøvekontrolleres for registrering i Cobuilder. Hvis de mangler, må UE som bruker produktet legge det inn eller fjerne det fra plassen.
- Alle som bruker eller håndterer diisocyanater og diisocyanat-holdige blandinger og produkter ha fullført dokumentert opplæring i sikker bruk.

Ved opprettelse av et prosjekt i Cobuilder Collaborate blir et nasjonalt filter som identifiserer uønskede kjemikalier automatisk aktivert. Det nasjonale filteret er utviklet av myndigheter, bransjeforeninger og entreprenører med forgreninger i ulike fag for å dekke behovene til alle aktører i byggebransjen ([Cobuilder](#), 2024).

10.2 Substitusjonsvurdering

- Substitusjonsvurdering skal gjennomføres for produkter med stoffer eller kjemikalier på den europeiske kandidatlisten (REACH) og den norske prioritetslisten.
 - Den norske prioritetslisten: <https://www.miljodirektoratet.no/chemicallist/61>
 - Den europeiske kandidatlisten (REACH): <https://echa.europa.eu/candidate-list-table>
 - Merk at BREEAM-krav kan nødvendiggjøre substitusjonsvurdering for produkter som inneholder stoffer utover disse listene (f.eks. A20).

Substitusjonsvurdering kan gjennomføres og dokumenteres i Cobuilder. Veiledning til substitusjon: https://www.dibk.no/globalassets/miljo/publikasjoner/unnga-helse--og-miljoskadelige-stoffer-i-bygg_rev_des_2018.pdf

- Substitusjonsvurdering skal også gjennomføres for kjemikalier med følgende CLP-koder:

Kode	Faresetning
H300	Dødelig ved svelging.
H310	Dødelig ved hudkontakt.
H314	Gir alvorlige etseskader på hud og øyne.
H330	Dødelig ved innånding.
H340	Kan gi genetiske skader (angi opptaksvei dersom det med sikkerhet er fastlått at ingen andre opptaksveier er årsak til faren).
H341	Mistenkes å kunne gi genetiske skader (angi opptaksvei dersom det med sikkerhet er fastlått at ingen andre opptaksveier er årsak til faren).
H350	Kan forårsake kreft (angi opptaksvei dersom det med sikkerhet er fastlått at ingen andre opptaksveier kan gi kreft).
H350i	Kan forårsake kreft ved innånding.
H351	Mistenkes for å kunne forårsake kreft (Angi opptaksvei dersom det med sikkerhet er fastlått at ingen andre opptaksveier er årsak til faren).
H360	Kan skade forplantningsevnen eller gi fosterskader (Angi særlige virkninger dersom disse er kjent.) (angi opptaksvei dersom det med sikkerhet er fastlått at ingen andre opptaksveier er årsak til faren).

H360D	Kan gi fosterskader.
H360Df	Kan gi fosterskader. Mistenkes for å kunne skade forplantningsevnen.
H360F	Kan skade forplantningsevnen.
H360Fd	Kan skade forplantningsevnen. Mistenkes for å kunne gi fosterskader.
H360FD	Kan skade forplantningsevnen. Kan gi fosterskader.
H361	Mistenkes for å kunne skade forplantningsevnen eller gi fosterskader (Angi særlige virkninger dersom disse er kjent.) (Angi opptaksvei dersom det med sikkerhet er fastlått at ingen andre opptaksveier er årsak til faren).
H362	Kan skade barn som ammes.
H370	Forårsaker organskader.
H372	Forårsaker organskader ved langvarig eller gjentatt eksponering.
H373	Kan forårsake organskader ved langvarig eller gjentatt eksponering.
H400	Meget giftig for vannlevende organismer.
H410	Meget giftig for vannlevende organismer med langtidseffekter.
H411	Giftig for vannlevende organismer, med langtidsvirkning.
H412	Skadelig, med langtidseffekter vannlevende organismer.
H413	Kan gi skadelige langtidsvirkninger for vannlevende organismer.
H420	Skader folkehelsen og miljøet ved å ødelegge ozon i den øvre atmosfæren.

Listen er basert på veilederene til [Direktoratet for byggekvalitet \(2018\)](#) og [Cobuilder \(2023\)](#).

Listene og faresetningene legges inn i kjemikaliekravet i Cobuilder slik at VE får varsel om avvik.